

Proti zájmům Česka. Jak jsme si nechali vnutit drahou elektřinu ve prospěch Německa

- editor007 | 30. května 2024

ČESKO / NĚMECKO: Stavba nových jaderných bloků v Dukovanech bude největší investicí od vzniku samostatného státu. V tuto chvíli ještě nevíme, zda budou stavět Francouzi, nebo Korejci. Neznáme přesné znění jejich nabídek, a především nevíme, kdo ponese riziko nákladů například při zdržení stavby, což je stěžejní, jak ukazují příklady z jiných zemí. Za to ale už víme, jaké podmínky státní podpory nám Evropská komise povolila. Z toho, co se píše v tiskové zprávě notifikace, budou pro Česko hodně nevýhodné, a rozhodně neznamenají levnou elektřinu z jádra. Ti, kdo za vládu s komisí vyjednávali, ale tvrdí, že jsme dosáhli nejlepšího možného kompromisu.

Zájemci o výstavbu nových českých jaderných bloků, tedy francouzská EDF a korejská KHNP, už předali své nabídky. Detaily nabídek ještě nejsou veřejné, ČEZ je nyní analyzuje. Stavět nové bloky má právě dceřinná společnost ČEZ, tedy Elektrárna Dukovany II. Platí, že základem investice je návratná státní pomoc, kterou bude tato společnost splácet 30 let a úvěr nebude po dobu výstavby bloků úročený.

O vítězi tendru a o tom, kolik jaderných bloků se v budoucnu stavět, by se mělo rozhodnout do léta. Vláda i ČEZ teď avizují, že by chtěly definitivně vyhlásit preferovaného dodavatele do 15. července. První z bloků by měl podle plánů stát v Dukovanech v roce 2036. Vláda tvrdí, že uvažuje dohromady o čtyřech blocích. Dvou v Dukovanech a dvou v Temelíně.

„Nyní provedeme vyhodnocení nabídek a podle smlouvy se státem předáme hodnotící zprávu ministerstvu průmyslu a obchodu, potažmo vládě k finálnímu schválení,“ řekl k tomu člen představenstva ČEZ Tomáš Pleskač. ČEZ předpokládá, že smlouvy s vítězem budou finalizovány během tohoto roku a připraveny k podpisu do konce března příštího roku. Co přesně bude ve smlouvách, bude klíčové.

Záleží na každém detailu, který může pozměnit výši celé investice o desítky miliard korun na jeden blok. Cena za jeden blok bude každopádně ve stovkách miliard. Velmi důležité bude rozhodnutí, kdo ponese riziko vyšších nákladů. Zda to bude investor, či stavitel. Například v případě britské jaderné elektrárny Hinkley Point C, kterou staví EDF, se stále odkládá termín zahájení provozu a odhadované náklady výrazně narostly. V tomto případě nese riziko stavitel, tedy Francouzi, což samozřejmě dopadá na francouzské daňové poplatníky.

Fungování podle požadavků Německa

Velmi podstatné je to, že Česko konečně získalo i notifikaci Evropské komise, která určuje, za jakých podmínek je možná státní podpora pro další, tedy pátý dukovanský reaktor. Zatím je známá pouze tisková zpráva notifikace, celá má být zveřejněna asi do konce června. Ti, kdo se seznámili s tiskovou zprávou, varují před tím, že podmínky komise jsou pro nás velmi nevýhodné a jsou dost odlišné do toho, co Česko požadovalo. Poté jsou tu tvrzení „vládního“ tábora, respektive těch zainteresovaných, kteří u vyjednávání s komisí byli přítomni.

Stát poskytne ČEZ půjčku a elektřinu z nového bloku bude vykupovat za předem dojednanou cenu

skrže nově založeného státního obchodníka, ten ji následně bude prodávat. Podle notifikace se ale garantovaná cena bude pohybovat podle cen na trhu a půjde tedy o tzv. Contract for Difference. „Díky tomuto vystavení tržním signálům bude omezeno narušení trhu a zabrání se vytěšňování obnovitelných zdrojů energie, což pomůže elektrizační soustavě a usnadní její dekarbonizaci,“ uvádí Evropská komise.

„Z formulací tiskové zprávy Evropské komise bych si dovilil tvrdit, že to prozrazuje preferenci obnovitelných zdrojů a potlačení výroby z jádra. A to je potíž,“ komentoval to pro Echo energetik Jaromír Novák. Nový jaderný zdroj by tedy měl být regulován podle toho, jak vyrábějí obnovitelné, tedy nestabilní zdroje.

„Němci mají dnes v soustavě už mnohem vyšší výkon solárů, než je vůbec kapacita soustavy, která stačí zabezpečit komplet zásobování Německa. A oni do roku 2050 instalovaný výkon solárů chtějí ještě ztrojnásobit. Něco podobného chtějí udělat s vrtulemi. Tedy v Německu budou vznikat neskutečné přebytky, a pokud bude jednotný trh, tlak na jejich pouštění do evropské sítě bude ohromný,“ říkal k tomu v Salonu Echa předseda spolku Jaderní veteráni Jiří Marek.

Jak nedávno připomínal jeden z nejvýraznějších investorů ČEZ Michal Šnobl, náš trh je součástí energetické zóny, a znamená to, že všechny zdroje, které se u nás na principu rentability postaví, musí počítat s tím, že budou fungovat na základě toho, co chce Německo. Podle toho dle něj vypadá i naše notifikace.

Podle zástupce vrchního ředitele sekce energetiky a jaderných zdrojů Tomáše Ehlera, který za resort průmyslu vedl jednání s EK, jsou ale tiskové zprávy „zkratkovité“ a notifikace EK jádro nediskriminuje. „Ano, obnovitelné zdroje mají v EU silnou podporu, jsou součástí cílů podobně jako jaderná energetika. Rozhodnutí k Dukovanům samo o sobě žádnou diskriminaci jádra proti obnovitelným zdrojům neobsahuje. Mechanismus, konkrétně nastavení režimu plateb podle té smlouvy o výkupu, zahrnuje prvky, které mají motivovat provozovatele jaderné elektrárny, aby v rámci technických možností upravil výkon, a dosáhl tak jednak vyššího zisku a jednak fungoval efektivně na trhu. Ale nikde v rozhodnutí Komise nenajdete, že by provozovatel jaderné elektrárny musel povinně sjíždět výkon, najíždět výkon, vypínat, zapínat,“ tvrdí Ehler.

Například někdejší ředitel ČEZ a bývalý vládní zmocněnec pro jadernou energetiku Jaroslav Míl ale říká, že pokud by vykupoval státní obchodník elektřinu za dlouhodobý pevný kontrakt, vyšlo by to české spotřebitele levněji. „Zvlášť kdyby státní obchodník pak elektřinu také prodával nikoliv na burze, ale v dlouhodobém dvoustranném kontraktu,“ dodává.

Prodávejte na burze

Komise totiž také dává podmínku, aby se alespoň 70 procent vyrobené elektřiny prodávalo na otevřené energetické burze. Podle Ehlera je tím myšleno prodávat 70 procent na české burze PXE. „Až kdyby na této burze nebyla dostatečná likvidita, respektive poptávka, může státní obchodník elektřinu po dohodě s Komisí prodat na jiných burzách. Jinak principem regulace a veřejné podpory je, že pokud nějaký zdroj dostává veřejnou podporu, má se elektřina z něj prodávat transparentně a nediskriminačně. Komise chce eliminovat riziko podpory nějakých průmyslových odvětví skrže energetiku,“ říká Ehler s tím, že také není pravda, že by mechanismus z notifikace neumožňoval dlouhodobé kontrakty.

„Burza umožňuje klidně i desetiletý kontrakt, i když ta možnost není využívána. Navíc ten mechanismus zahrnuje revizní klauzule; a ty mají umožnit flexibilitu právě s ohledem na nejistoty vývoje na trzích v tak dlouhém období,“ tvrdí Ehler. Podle Marka ale burza dlouholeté kontrakty v žádném případě neumožňuje. Navíc upozorňuje na riziko obchodování na burze, které souvisí s

dalšími náklady na záruky, tzv. margin calls. Například ČEZ si musel v poměrně nedávné době půjčit od státu na zajištění 70 miliard korun.

V náš neprospěch také hraje podmínka komise, aby se doba trvání přímé cenové podpory zkrátila z 60 na 40 let. To znamená zkrácení návratnosti investice a zvýšení výrobních nákladů. Mohlo by tedy dojít k výraznému zvýšení prodejních cen elektřiny pro spotřebitele. Ehler ale opět říká, že jde o kompromis. „Navrhovali jsme 60letý výkupní kontrakt, schválen je na 40 let. Podle mě i to je úspěch. Hinkley Point C v Británii ho mělo na 35 let. Takže je to zase nějaký kompromis, který teď nevyčísím,“ uvedl.

[ZDROJ](#)